

Участието на България в Биеналето за изкуство във Венеция, 2019 година (58-о издание)

Обща информация

Венецианското биенале за изкуство е основано през 1895 г. и е сред най-престижните международни културни форуми с водеща роля в представянето, изследването и популяризирането на актуалните тенденции в съвременното изкуство.

Преди участието си през 2019 г. България присъства на Венецианското биенале за изкуство общо 7 пъти – през 1912, 1942, 1964, 1993, 1999, 2007 и 2011 години.

Многократно от страна на различни институции, неправителствени организации и отделни творци от сектора се поставя въпросът за необходимост от дългосрочна визия, регламент, пространство, конкурс и финансиране за участие в това Биенале, както и в други подобни международни форуми в областта на визуалните изкуства.

За първи път тази година участието на България е подкрепено от държавата и то е резултат от национален отворен конкурс, привлякъл широк интерес на артистичната общност в страната. За първи път беше разработен, обсъден и приет статут, регламентиращ различните етапи от подготовката за национално участие на най-големия в тази област международен форум.

В Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г., след предложение на министъра на културата Боил Банов, в бюджета на Министерство на културата за първи път бяха заложили средства за Венецианското биенале на изкуствата в размер на 500 000 лв. Предвиденият бюджет включва разходи за: наем на експозиционно пространство във Венеция за период от 22.04.2019 г. до 30.11.2019 г., режийни разходи за помещенията, осигуряване на задължителни разрешителни и за цялостната организация на националното участие, подготвено от Националната галерия. Министерството на културата не е получавало допълнително финансиране за участието на България във Венецианското биенале за изкуство извън заложеното в бюджета.

Статут и цел

Проектът за Статут на национално участие беше разработен след проведени 7 заседания на назначената за тази цел работна група и публикуван за обществено обсъждане на интернет страницата на Министерството на културата на адрес:

<http://mc.government.bg/page.php?p=141&s=397&sp=641&t=689&z=0>

След отразяване на бележките Статутът за национално участие на Република България във Венецианското биенале на изкуствата, е утвърден със Заповед № РД09-1068/13.11.2018 г. на министъра на културата и публикуван:

<http://mc.government.bg/page.php?p=58&s=429&sp=67&t=694&z=0>

Приемането на Статут на националното участие на Република България във Венецианското биенале и регулярното представяне на страната ни по време на международни културни форуми е сред мерките, заложили в Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г. и в проекта на Националната стратегия за развитие на културата.

С участието във Венецианското биенале на изкуствата Министерството на културата си поставя за цел изграждането на актуален образ на България в областта на съвременните визуални изкуства в диалог с новите световни тенденции. Участието ни е от значение за утвърждаването на международното сътрудничество в областта на културата като фактор за издигане на авторитета на страната ни и използването на нейния капацитет за постигане на значими външнополитически цели и приоритети в областта на културата и изкуствата.

Решение на Министерския съвет

За първи път от 30 години участието на Република България в 58-то издание на Венецианското биенале на изкуствата е одобрено с Решение на Министерския съвет. В т. 3 от РМС № 848/26.11.2018 г. е посочено, че Националната галерия ще осъществи цялостната организация на националното участие на страната в 58-то издание на Биеналето. Това е практика и в други страни, където Националните галерии или Музеите за съвременно изкуство организират националните участия, например в Чехия, Унгария, Република Северна Македония и др.

През последните години са обсъждани различни варианти за поемане на организацията на националното участие. В Министерството на културата до момента не са постъпвали официални предложения от културни институти, творчески съюзи, културни организации или личности, които да заявят желание и да гарантират, че разполагат с необходимия капацитет и възможности за реализацията на участие в подобен мащаб.

Избор на пространство

Извършването на преглед и подбор на пространство за национален павилион е отговорна задача с оглед намирането на зали, които да отговарят на редица критерии и изисквания на самото Биенале.

На страницата в интернет на Венецианското биенале се публикуват обяви за предлаганите за наемане зали, като изрично е посочено, че организаторите не носят отговорност за пригодността на предлаганите пространства и трябва да бъдат проверени от заинтересованите трети страни преди да се сключи договор за използването им.

За целта във Венеция са командировани двама служители на Министерство на културата, които заедно с директора на Националната галерия и сътрудник от Българския културен институт в Рим са проверили и проучили за кратък период 8 пространства и редица оферти, провели са и работна среща на място с представителите на Венецианското биенале за обсъждане на сроковете и изискванията към националните участници. Експозиционното пространство е наето от Министерство на културата след извършване на подбор и преговори, преди да бъде избран кураторски проект. Пространството е предпочетено заради местоположение, състояние,

възможности за реклама, цена, непосредствена близост до други национални павилиони, в съответствие с изискванията за достъп и поради своята неутралност от гледна точка на интериор и технология на експониране.

Официална покана и обявяване на конкурс

В съответствие с чл. 6, ал. 1 от Статута за национално участие, Министерството на културата организира конкурс за кураторски проект, съгласно условията, посочени в съответното издание на Венецианското биенале и в процедурата за национални участници –

<http://mc.government.bg/page.php?p=58&s=429&sp=67&t=694&z=0>

<http://mc.government.bg/newsn.php?n=6646&i=1>

<http://mc.government.bg/contestsc.php?p=163&s=164&c=1977&CTypeID=1>

Министерството на културата е предприело всички необходими мерки за изпълнение на предвидените дейности в утвърдения график. Няма постъпили възражения срещу провеждането на конкурс за избор на кураторски проект или сроковете за провеждането му. В хода на отворената покана постъпиха запитвания от кандидати в конкурса за конкретни параметри с отношение към реализацията на техните проекти.

Официалната покана към България за участие в 58-то Венецианско биенале за изкуство е получена от Президента на Венецианското биенале на 3 декември 2018 г. Министерството на културата е спазило всички ангажименти, съобразно сроковете, посочени в обявената Процедура за национални участия на организаторите на Венецианското биенале и няма допуснати нарушения.

Министерството на културата е информирало Венецианското биенале за избора на Комисар преди крайния срок, посочен от тях – 30 ноември 2018 г. За Комисар на националното участие е избрана Ярослава Бубнова в качеството ѝ на директор на единствения държавен културен институт с дейности в областта на визуалните изкуства, след процедура по съгласуване с Биеналето във Венеция - <http://mc.government.bg/object.php?p=58&s=429&sp=67&t=694&z=0&po=5315>.

Конкурсът за кураторски проект е проведен в първия възможен момент след изготвянето, публикуването, обсъждането и утвърждаването на Статута, Решението на Министерския съвет, определянето на Комисар и избора на пространство.

На 29.11.2018 г. на сайта на Министерството е публикувана отворената покана за конкурса и скица на пространството - <http://mc.government.bg/contestsc.php?p=163&s=164&c=1977&CTypeID=1> . Скицата представлява архитектурен план в мащаб и съдържа следната информация: план на помещенията; зоните, които се предоставят за целите на националното ни участие (повдигнати са в цвят); разположение на източниците на естествена светлина; разположение на врати; външни размери, вътрешни размери; локацията на сградата (посочено е наименованието на улица и Канале Гранде); легенда за оразмеряване. Информацията, съдържаща се в плана и легендата към него, позволява да бъдат установени размерите на източниците на светлина и вратите. Министерството на културата своевременно изиска от собствениците на сградата допълнителна информация за

пространството и на 11.12.2018 г. публикува данни за: височина, размери на врати и асансьор, товароносимост на кв. м, информация за подходи към сградата и помещенията, както и визуални материали (снимки и втора скица).

Със Заповед от 08.01.2019 г. на министъра на културата е назначено жури със задачи да разгледа подадените проектни предложения за участие в конкурса, оцени и класира проектите предложения в съответствие с процедурата за избор на кураторски проект, регламентирана в чл. 13 от Статута за национално участие, утвърден със Заповед № РД09-1068/13.11.2018 г. на министъра на културата и състави протокол с резултатите от класирането - <http://mc.government.bg/newsn.php?n=6685&ny=2019&nm=1>

Срокът за приключване на работата на журито е бил до 14.01.2019 г. Комисията е приключила своята работа с протокол с резултатите от класирането. Членовете на журито са оценявали проектите заедно в реални заседания, които са проведени в сградата на Министерството на културата. За окончателното решение на комисията е изготвен протокол, подписан от всички членове, без забележки или особено мнение.

В хода на заседанията Комисията не е променяла правилата за оценяване на проектите. Съгласно чл. 13, ал. 1, 2 и 3 от Статута за национално участие, процедурата по избор на кураторски проект е проведена на два етапа. На първия етап от класирането всеки член на журито е попълнил за всеки проект карта за оценка по приложение № 4 от Статута. При разглеждане на критериите в оценъчната карта на журито е направило впечатление, че критерият в т. 4 „Оценка на плана за популяризиране на проекта и дейностите по неговото изпълнение“ не е посочен изрично, като задължително изискване при подаване на проектната документация, съгласно чл. 9, ал. 2 от Статута. В тази връзка в началото е взето принципно решение как да бъдат оценявани проектите, а именно: за проекти, които не са включили подобен текст, да бъде вписана 1 точка, а за проекти, които имат разработен текст, оценката да бъде по-голяма от 1, но не и максималната 5.

На 16.01.2019 г. на интернет страницата на Министерство на културата е публикувана информация, че е приключил конкурсът за кураторски проект. Посочен е проектът - победител в конкурса, както и състава на журито. На 17.01.2019 г. на официална пресконференция в Националната галерия беше обявен и представен класираният на първо място проект - „Как живеем“ с куратор Вера Млечевска и автори: Рада Букова и Лазар Лютаков –

<http://mc.government.bg/newsn.php?n=6685&ny=2019&nm=1>.

Статутът за националното участие във Венецианското биенале предвижда да се осигури достъп до постъпилите проекти в конкурса. След необходимата подготовка на 23.01.2019 г. от 11.00 до 17.00 часа без прекъсване, в Галерия „Средец“ на бул. „Александър Стамболийски“ № 17, беше осигурен достъп до проектите, които можеха да бъдат разгледани на два лаптопа и отделно в 5 бр. папки бяха разпечатани концепциите на постъпилите 24 проекта. В рамките на 6 часа проектите бяха разгледани от близо 100 души. Достъпът до подадените проекти се осъществи при спазване на изискванията на Закона за авторското право и сродните му права.

Спечелилият проект „Как живеем“ с куратор Вера Млечевска и с автори - художниците Рада Букова и Лазар Лютаков, описва целта си като: да представи културата на глобалното общество, съставена от традиции и съвременни форми, идеи, материали. По форма произведенията са инсталации, специално създадени за пространството, в което са представени. Изработени са от изкуствени, индустриално произведени материали, които подчертават, че красотата и елегантността не са характеристики единствено на старото и традиционното.

Договор с Националната галерия

Съгласно Решението на МС цялостната организация на българското участие в 58-то издание на Венецианското биенале на изкуствата се осъществява от страна на Националната галерия. В съответствие със сключения договор Министерството на културата осигурява общо до 350 хил. лв. за подготовката и реализацията на националното участие. Националната галерия ще предостави на Министерството отчет за изпълнението на дейностите и финансов отчет, включващ заверени копия от приходните и разходооправдателните документи в срок до 13.12.2019 г.

Националната галерия, в качеството си на организатор и като самостоятелно юридическо лице, има право да назначава на щат или граждански договор лица, които да отговарят за съответните дейности или да ползва външни услуги. Съгласно договора Националната галерия има право да сключва договори за изпълнението на дейностите и да изразходва средства, в съответствие със заложеното в план-сметката.

В официалната и задължителната за изпълнение „Процедура за национални участници“, публикувана на сайта на Венецианското биенале, както и в работен превод на сайта на Министерството на културата, се посочва, че: „Държавата наема персонал за павилиона и доставчици, като спазва минималните нива на възнаграждение и условия на работа за Италия, предвидени по закон и от правото относно колективния трудов договор, въз основа на съответното равнище на служителя, неговата категория и сектор“. Държавата е задължена също да спазва и прилага всички стандарти, свързани със законите относно задължителното здравно осигуряване и предотвратяването на злоупотребни, както и социалното осигуряване по отношение на служителите и сътрудниците“. Наетата от Националната галерия фирма е поела ангажимент да спазва и контролира тези условия, съгласно сключен договор.

Рекламна кампания

Националното участие във Венецианското биенале не би могло да се осъществи на подобаващо ниво без рекламна кампания и лист на професионалисти, които да разпространяват информация за събитието на два езика към десетки професионални издания и индивидуални критици, куратори, музейни специалисти в областта на съвременното изкуство. Рекламната кампания е свързана с координация и комуникация, включваща разходи в Италия при наемането на PR, връзки с биеналето и градската администрация, изработването на банер за фасадата, тотеми, плакати в градско пространство и др., в това число и поддържането на интернет сайт и профили в социалните мрежи, QR код, рекламни флаш карти и рекламни материали, организация по изпращане на покани и т. н. Всяка дейност по експониране на художествени произведения в

конкретно пространство изисква управление и координация, връзки между отделните звена, съгласуване на действията по време и според наличното пространство. Осигурени са и разпоредители и охрана, съгласно изискванията на италианското законодателство.

Отзвук

Българските национални печатни, електронни и онлайн медии отразиха както откриването на българския павилион на 8 май 2019, така и всички етапи на провеждане на процедурите, свързани със завръщането на България във Венецианско биенале на изкуствата през 2019.

Българското национално участие на биеналето във Венеция беше отбелязано и от редица италиански и световни издания за култура и изкуство, а експозицията беше представена в няколко престижни каталога. Изложбата беше открита в присъствието на близо 600 гости, сред които утвърдени имена в съвременното изкуство - куратори и артисти, директори на музеи за съвременно изкуство, политици, дипломати, медии.

Българският национален павилион е посетен от 17 200 души от откриването му до края на месец август 2019 г.

Повече за Българския национален павилион:

На интернет страницата - <http://howwelive-pavilion.com/>

Във фейсбук - <https://www.facebook.com/BulgarianPavilion2019/>

Инстаграм - <https://www.instagram.com/bulgarian.pavilion.2019/>

Биеналето тази година стимулира голям интерес и дебат, който подчертава, че в страната ни има динамична сцена, интересни проекти, свобода на мненията, както и сериозна амбиция за развитие. Съвременните художествени практики бяха поставени в центъра на вниманието на обществото, като това явление заедно с разнообразието на мнения и страни в дискусиата е единствено от полза за всяка жива култура в период на възход.

Националното участие утвърждава България като съвременна дестинация на актуални артистични практики, но и показва, че българските творци, живеещи в чужбина, винаги са готови да се върнат и да участват в български проекти и да допринесат за имиджа на страната.

Натрупаният до момента опит, научени уроци и взети предвид предложения, трябва да бъдат градивно развити в името на още по-доброто представяне на страната в бъдеще.

Линк към фотогалерия за участието на България в Биеналето за изкуство във Венеция – 2019:

<http://mc.government.bg/fimages.php?a=471>

